

SLOVENSKI

Poročevalec

Direktor: Rudi Janžura — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 55-22 do 55-26 — Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50/III, telefon 45-75 in 46-21 — Oglasi oddelček: Ljubljana, Kardeljeva ulica 5, telefon 38-96, za ljubljanske naročnike 24-63, za zunanje 38-32 — Poštni predal 29 — Tek. račun NB 601-90321-0 — Mesečna naročnina 140 din

Ustvarjalci novih plemen

Austrijski centralni statistični urad je pred kratkim, to je skoraj leto dni po ljudskem štetju, ki je bilo 1. junija lani, končno le objavil podatke. Tu čitamo, da je na Koroskem 11.316 slovensko govorečih, 11.218 slovensko-nemško govorečih ter 19.561 nemško-slovensko govorečih prebivalcev. Te podatke je priobčil tudi »Kärntner Landes-Zeitung«. Pri tem pa je napravil svojevoljni zaključek. Vse tiste, ki so v statističnem pregledu navedeni pod rubriko »nemško-slovenski«, je prištel med Nemce in tako zvišal število Nemcev na 448.345, čeprav je vsakomur na Koroskem popolnoma jasno, da govore na Koroskem slovensko le Slovenci. Na osnovi podatkov uradne statistike je potemtakem pravilen le sledeči zaključek: Rezultati ljudskega štetja kažejo, da je na Koroskem skupno 42.095 ljudi, ki govorijo slovenski jezik ter 428.784 prebivalcev z nemškimi obsevalnim jezikom.

Tako pravi uradna statistika. Toda če pogledamo za kulise tega ljudskega štetja, se nam pokaže na Koroskem kaj čudna slika. Ze pojem obsevalnega jezika, ki so ga določile avstrijske oblasti kot merilo narodne pripadnosti, je na Koroskem zaradi neenakopravnosti slovensčine v šolah, uradih in v javnem življenju sploh izredno elastičen in se lahko točlami na ta ali oni način. Tega so se nekateri številni komisariji, med katerimi ni manjkalo zagriženih nemških šovinistov, posluževali v obilni meri. Tako je nekaterim uspelo prepričati posamezne neuke Slovence, da je njihov obsevalni jezik nemščina, čeprav se je le-ta v domačem življenju sploh ne poslužujejo ali pa le redko kdaj.

Drugi so se rajši oprijeli teorije o »vindišarjih«. Upravnik humberškega gradu je n. pr. skušal dopovedati Slovence, da so višje oblasti sklenile, da je treba namesto »slovenski jezik« vpisovati »vindišarski« ponsod tam, kjer ljudje ne obravljajo pismene slovensčine. In res, marsikateri koroski Slovenec si ni upal pred učenim komisarjem trditi, da obvlada pismeno slovensčino, ker jo v resnici zelo slabo pozna. Toda kdo je temu kriv? Koroski Slovenci prav gotovo ne! Kako je bilo v preteklosti s slovenskim šolstvom na Koroskem? In ali si danes družinski preizkušeni germanizatorjev ne prizadeva na vse kriplje, da bi izrinila sleherni slovensko besedo iz koroskih sol?

Toda to so same znane stvari, ki jih apostoli ponemčevanja na Koroskem prav dobro vedo. Zato podatki ljudskega štetja, za katere je značilno, da so jih računali skoraj leto dni, ne morejo tvoriti osnove za kakršnekoli sklepe o številčnih odnosih med obema narodoma na Koroskem. In vendar se na Koroskem najdejo ljudje, ki vpijejo, da je uradna statistika našta celo preveč Slovencev, ker je menda vse »vindišarjev«, ki jih je na Koroskem po »strokovnem« mnenju Steinacherja preko 19.000, prišla med Slovence. Umrli »vindišarji« se menda kar v grobu obračajo ob tako nezasiščenem posiljevanju njihovih potomcev — tako nekako čevka »Volkszeitung« dne 20. maja pod senzacionalnim naslovom: »Ne zaslišana objava o ljudskem štetju«. Steinacher pa se verjetno namerava pritožiti kar na OZN zaradi zločina genocida, ki ga je zagrešila avstrijska uradna stati-

Tržaški otroci pridejo v Slovenijo

Trst, 3. junija (Tanjug). Slovensko podporno društvo v angloameriški coni STO je končalo večeraj popis slovenskih in italijanskih otrok revnih staršev, ki bodo poslani na počitnice v jugoslovansko okrevališče. Skupno so popisali kakih tisoč otrok, ki jih bodo razdelili po počitniških domovih v Logatcu, na Viču, v Skofji Loki, Kranju in Bohinjski Bistrici. Bolehni in izčrpani otroci bodo šli na počitnice v Polhov Gradec, kjer bodo pod nadzorstvom jugoslovanskih zdravnikov.

stika z nepriznavanjem »vindišarjev«. To »pleme« je SA Standartenführerju Steinacherju prav posebno pri srcu, čeprav ne spada med čistokrvne germane, temveč je za enkrat le nekaj polizdelek, ki sicer obstaja že 1000 let, manjka pa mu menda Steinacherjeva »tisočletna« kultura. Sicer pa je ta vrli mož sedaj širokogrudnejši kot takrat, ko je iz Berlina poveljeval nemški peti koloni po vsem svetu. Takrat je imel več smisla za »čistokrvnost germanske rase«, sedaj pa se navdušuje tudi za »manjvrdena plemena«!

V omenjenem članku Steinacher grozi, da so mu dobro znani resnični rezultati ljudskega štetja, kjer menda kar mrgoli »vindišarjev«. Za enkrat se je sicer zadovoljil s povprečno številko 19.000. Število »vindišarjev« je torej le znižal za 1000 od lanskega leta, ko je kmalu po ljudskem štetju, kot izvedenec za narodno vprašanje v koroski OVP (Austrijski ljudski stranki), objavil v »Salzburger Nachrichten«, da je na Koroskem 20.000 »vindišarjev« in le 3000 Slovencev. Tudi njegovi prijatelji v dunajskem parlamentu so se že ponašali z raznimi številkami, ki naj bi dokazale, da na Koroskem že skoraj ni več Slovencev. Tako je n. pr. poslanec Matt na jesenskem zasedanju razlagal, da je v velikovskem okraju, ki je pretežno slovenski, v resnici le 8% Slovencev, 40% »vindišarjev«, ostali prebivalci, t. j. 52% od skupnega števila, pa so Nemci.

Verjetno bo Steinacher kmalu objavil »verodostojne« in natančne podatke o številu »vindišarjev« na Koroskem in jim s tem popravil »zgodovinsko krivico, ki jim jo je prizadejala avstrijska uradna statistika, ker jih je tudi tokrat zatajila. S podatki ljudskega štetja so na Koroskem tudi v preteklosti žonglirali po svoje in si prizadevali, da bi nadeli Koroski čim bolj nemško lice, vendar pa »vindišarjev« kljub temu le še niso odkrili. Steinacher in njegovi pajdaši pravijo, da je to velik greh, ki ga je treba čimprej popraviti. Teh bratcev verjetno prav nič ne skrbi ugodni glas proti teoriji o »vindišarjih« tudi v koroskem socialističnem tisku.

»Vindišarjem«, ki so po zašlugi nacističnega ideologa dr. Wutteja in njegovih učencov stopili v zgodovino Avstrije, je treba torej po mnenju Steinacherja priboriti uradni blagoslov, sicer utegnejo postati še nadležnejši s svojimi zahtevami po slovenskih šolah, slovenski cerkvi itd. — ali pa utegnejo celo dezertirati k »čistim« Slovencev, ki jih je po pisanju »neodvisnega« lista »Kleine Zeitung« v velikovskem okraju le 5258, v celovškem 3322, v Beljaku pa celo samo 20. Pisana družina »vindišarskih« prijateljev se torej boji, da bi to »pleme« prav tako skrivnostno izginilo iz zgodovine, kot se je v njej pojavilo na osnovi čarovnij nacističnih alkimistov. Potem jim ne preostane nič drugega, kakor da si izmislijo kako novo zgodbo o izvoru koroskih Slovencev, ki ne bo tako zelo zaudarjala po nacizmu.

»Vindišarjev« so se ti patentiirani hujskači oprijeli še prav posebno sedaj, ko hočejo na vsak način izrinuti sleherni slovenski pouk iz koroskih osnovnih šol. Zato je njihova jeza nad uradnimi podatki toliko večja. Kaj lahko bi bilo n. pr. dokazati, da je »posiljevanje vindišarskih« otrok, ki jih je na Koroskem po uradni statistiki toliko in toliko, s slovenskim poukom pravi zločin. Slovencev pa je itak le »majhna« peščica — in še ti so »šovinisti«. Čemu torej vzdrževati dvojezične šole in podpirati slovenski šovinisti-

zem? Ta način dokazovanja z »uradno priznanimi vindišarji« jim je za enkrat sicer padel v vodo, zato pa so postali še predrzejši.

Toda dejanskega stanja ti Hitlerjevi učenci ne morejo spremeniti, čeprav se še tako napejajo. Ne more ga spremeniti tudi avstrijska uradna statistika, ki ji je sicer uspelo znižati število koroskih Slovencev, toda samo na papirju. Steinacher in drugi njemu slični Hitlerjevi učenci s svojim spletkarjenjem in zavajanjem ne bodo uspeli spremeniti dejanskega stanja, česar ne more storiti niti avstrijska uradna statistika, čeprav je na papirju znižala resnično število koroskih Slovencev, vendar pa taki ljudje, kot je Steinacher, namerno zastrupljajo odnose med dvema sosednjima državama Avstrijo in Jugoslavijo. Ker je v interesu obeh držav, da so ti odnosi čim boljši, bodo morali Avstrijski sami poskrbeti, da bodo ljudi, kakor je Steinacher, sami izločili iz svoje sredine.

Druga proračunska seja novega, to je razširjenega okrajnega ljudskega odbora Ljubljana-okolica se verjetno ni kaj posebno razlikovala od podobnih sej ostalih okrajnih ljudskih odborov v Sloveniji. Tudi za letošnji proračun tega okrajnega ljudskega odbora lahko ugotovimo, da so se v njem zmanjšali izdatki za državno upravo (plače uslužbencev in materialni izdatki) in da so se povečali zneski za investicije, prosveto, socialno skrbstvo in zdravstveno zaščito. Sodeč po tem, okrog česa so ljudski odborniki porabili največ besed, se zdi, da jim je šlo predvsem za dve stvari: za investicije in za sestav ob reorganizaciji okrajna izvoljenih svetov.

Pri okrajnih investicijah je določenih 14.850.000 din za razna gradbena dela in nabavo inventarja za šole in 7 milijonov za gradnjo novega mostu v Kresnicah. Sicer je res,

S PRORACUNSKE SEJE LJUDSKEGA ODBORA LJUBLJANSKEGA OKOLIŠKEGA OKRAJA

S sodelovanjem v svetih in z mobilizacijo lastnih sil do napredka na vas

da ti zneski ne bodo krili pričakovanih izdatkov, vendar bodo bolj ali manj v vzpodbudo krajem in ljudem, katerim so namenjeni. Zato se pri njihovi razdelitvi ni gledalo samo na potrebo, temveč tudi na to, koliko so ljudje pripravljivi sami pomagati z lastnimi silami in iz lastnih virov, da se denarje pri uporabi tega državnega denarja kar največji učinek.

Prvič po osvoboditvi dobijo letos občinski ljudski odbori okolja 8 milijonov dinarjev za komunalna dela na podeželju. Ta znesek je razdeljen med posamezne občine Svet za komunalne zadeve, kakor je pač najbolje vedel in znal. Občine, ki so deležne dela tega zneska, ga bodo porabile za gradnjo daljnovidov in nizkonapetostnega omrežja, za popravilo kanalizacij, javno razsvetljavo, gradnjo javne tehnicne, vzdrževanje državnih zgradb, popra-

vilo starih in gradnjo novih vodovodov, za javna skladišča in kopališče.

Prav razprava okrog teh 8 milijonov je bila najbolj živa in najdaljša. Pokazala je dve stvari: prvič je Svet sam delno pogrešil, ker je izpustil to ali ono občino, ki bi bila državnega denarja bolj potrebna in tudi vrednejša, drugič pa se je pokazalo, da daje reorganizacija ljudskih odborov od prejšnjih izvršnih odborov do sedanjih svetov ljudem mnogo več možnosti za razvijanje prave komunalne delavnosti na vasi. Odpraviti bo treba le posamezne pojave nezanimanja, ki se kažejo v tem, da se nekateri člani svetov, posebno Sveta za socialno skrbstvo in Sveta za komunalne zadeve ne udeležujejo seji, čeprav je le tako mogoče najbolj pravilno ugotoviti potrebe in razdeljevati sredstva. Na to je mislil predsednik ljudskega odbora, ko je obžaloval,

da niso imeli pri sestavljanju svetov boljše roke, in poudaril, da mora posvetiti ljudski odbor v bodoče vso svojo skrb izbiri ljudi za posamezne svete. Kao naj bo n. pr. zadovoljen, če izve, da je med člani pedagoške komisije v okviru Sveta za prosveto nekdo iz Vodice, ki se uspešno uveljavlja v graditvi socializma s tem, da uči otroke pozdravljati s »hvaljen Jezus«!

Razprava je pokazala tudi to, da ugovori zoper izvršeno razdelitev 8 milijonov komunalnih kreditov niso samo posledica, recimo nevoščljivosti. Ljudski odbornik, ki je na seji predlagal, da se občinski ljudskim odborom, ki so dobili iz tega zneska denar za vzdrževanje državnih stavb, ta denar črta, če kontrola ugotovi, da so stavbe propadle po malomarnosti občine, je žel n. pr. splošno odobravanje. Res, kdo naj zaupa denar, recimo, tistemu ljudskemu odboru, ki je dovolil, da so privatniki (obrtniki) vsa leta razpolagali z njegovim kozolcem, dokler ga niso razdeljali dež, sneg in vihar, ne da bi zahteval od njih niti dinarja najemnine? Ali: katera občina bi bila, pred vojno dovolila, da vzijajo privatniki iz njene gramoznice gramoz po mili volji, ne da bi zanj plačali en sam dinar? Občina, ki dopušta take stvari, nima pravice govoriciti, da nima denarja in da ga nima kje vzeti. Popolnoma pravilno je tedaj, če dajejemo državnim denar v obliki dotacije občinam, ki so že doslej dokazale, da ga znajo dobro uporabiti. V Sv. Križu so n. pr. lani postavili trafopostajo, 4 km daljnovidov in nizkonapetostno omrežje, za katerega so uporabili 4 tone bakra in tako ustvarili vrednost 7 milijonov. In koliko, mislite, so dobili v ta namen od okrajnega ljudskega odbora? — Sto tisoč dinarjev! — Ali v Motniku: vojna je bil je razdeljal občinsko hiso. Popravljali so jo vsa ta leta, uredili v njej prosvetno dvorano, zbrali lani 50.000 din samopriskpeva in stavbo v glavnem dokončali. Letos ti bilo potrebno, da uredijo samo še neke malenkosti.

Končni rezultat vsega razpravljanja je bil sklep, da bo Svet za komunalne zadeve še enkrat pretresel že izvršeno razdelitev 8 milijonov za komunalna dela in poskusil tako najti možnost, da ugodi potrebam dveh, treh občin, ki so se pokazale kot izredno nujne. — »Amerike pri tem seveda ne bomo odkrili«, je samo še omenil predsednik ljudskega odbora in poudaril ob zaključku, da se lahko zdrave težnje uveljavijo le s tem, da sodelujejo v svete izvoljeni člani pri delu in da store tudi občine same, kar je v njihovi moči. Prav lastne sile ljudstva pa niso prišle na našem podeželju marsikje še daleč ne v celoti do izraza.

parado takega obsega, niti ne more obstojati nikakršen dvom o tem, kakšni so bili nameni te vojaške prireditve v Gorici, zlasti če se upošteva, da je bil prisoten pomočnik ministra Baresija in da so ob tej priložnosti delili odlikovanja tistim ljudem, ki so morali in požigali v naših krajih.

Morda je bila italijanska vlada mnenja, da mora trzaska protijugoslovanske groznje svojega obrambnega ministra Paciardija podpreti tudi z dejanji in pokazati Jugoslaviji moč svoje vojske, da ne bi maršal Tito »zagrešil neprevdostnost« in priključil cono B Jugoslaviji? Mi se takih izzivanj ne bomo ustrašili, kakor se nismo ustrašili enakih kominformovskih izzivanj. Tisti pa, ki ta izzivanja organizirajo, naj pogledajo le nekoliko nazaj v zgodovino in videli bodo, kako so doslej končali vojni hujskači njihovega kova.

Delegacija pionirskega odreda »Koča Popović« pri maršalu Titu

Delegacija pionirskega odreda »Koča Popović« pri maršalu Titu

Beograd, 3. jun. Danes dopoldne ob desetih je maršal Tito sprejel delegacijo pionirskega odreda »Koča Popović« iz Novoga Sada, ki jo je vodil predsednik odredskega sveta pionirjev Alija Corda s člani sveta.

Nad 30 pionirjev tega odreda v narodnih nošah in z instrumenti je vedro in veselo stopilo v Beli dvorec. Maršala Tita so pozdravili s pionirskim pozdravom »Za domovino, s Titom naprej!«. V njihovem imenu je maršala Tita pozdravila načelnica odreda Nada Teoponovič.

Najmanjši pionirka Radmila Lakić je nato maršalu Titu izročila šopek cvetja, zastopniki risalne skupine, literarne in radijske sekcije odreda pa so mu dali svoja darila — album s slikami iz življenja in dela v njihovem pionirskem domu, zbirke svojih literarnih sestavkov in risb ter detektor, ki so ga sami izdelali.

Ko je izrazil veselje, da vidi zastopnike pionirjev iz Novoga Sada, se je maršal Tito zahvalil za darila in prosil pionirje in njihove voditelje, da bi bili njegovi gosti. Ko so se poslužili

Glavna direkcija za gostinstvo LRS ukinjena

Predsednik vlade LR Slovenije je izdal v sporazumu s predsednikom Sveta za blagovni promet uredbu, s katero se ukine Glavna direkcija za gostinstvo LRS, ki je bila ustanovljena meseca maja 1949. Vse zadeve iz pristojnosti ukinjene glavne direkcije se »orenesejo« pristojnosti Sveta vlade LRS za blagovni promet. Isti svet razpolaga tudi s premoženjem uk. njene direkcije, ki preostane po končani likvidaciji.

Italijanska vlada še nadalje izziva s paradami na naši meji

Odlikovanje fašističnih vojakov, ki so se borili proti NOV

Nova Gorica, 3. junija. Pomočnik italijanskega obrambnega ministra Baresi, ki je v Trstu na predvolilnem zborovanju izjavil, da italijanska vojska že čaka pripravljena na Plavi, da bo vkorakala v Trst, je v po-

dan obletnice ustanovitve Italijanske republike velika vojska parada — največja v severni Italiji in po udeležbi vojaških enot na drugem mestu v državi (večja je bila le še v Rimu). Celó iz Padove so na go-

»JALOVA PRIZADEVANJA«

nedeljek 2. junija to svojo vojsko pripeljal že kar v Gorico do jugoslovanske meje. V Gorici je bila namreč na

rizko parado pripeljali velik del oddelkov V. armadnega zbora. Poseben značaj je dala paradi prisotnost pomočnika obramb-

Brazilija in FLRJ imata mnogo skupnih problemov

Izjava brazilskega veleposlanika v Beogradu

Beograd, 3. junija (Tanjug). Brazilski veleposlanik v Jugoslaviji g. Ribeiro Couto je sodelavcu Tanjugu izjavil, da brazilski uradni krogi nadvse cenijo vlogo, ki jo ima Jugoslavija pri obrambi miru in udržitvi temeljnih načel mednarodnega sodelovanja. G. Couto je povedal, da sta na mednarodnih forumih Jugoslavija in Brazilija že doslej tesno sodelovali. »Kljub različnim državnim sistemom imata Brazilija in Jugoslavija mnogo skupnih problemov. Zato bi obema drža-

vama zelo koristilo proučevanje in primerjanje potreb in izkušenj.« Nadalje je g. Couto predlagal, da bi obe državi čim bolj sodelovali na kulturnem polju z izmenjavo slikarskih in drugih razstav, z gostovanjem baletnih in folklornih skupin, pa tudi z izmenjavo književnosti in pesništva. Brazilski veleposlanik je tudi izrazil mnenje, da bi morali znatno povečati trgovinsko izmenjavo med obema državama.

Potovanje predstavnikov danskih sindikalnih organizacij po Makedoniji

Predstavniki sindikalnih organizacij Danske, ki so obiskali našo državo kot gostje Zveze sindikatov Jugoslavije, so končali svoje potovanje po Makedoniji. Obiskali so največje mesta Makedonije, kjer so veliki industrijski obrati, potem pa tudi tiste kraje, kjer so najvažnejše kmečke zadruge in važni zgodovinski in kulturni spomeniki.

Naši kiparji razstavljajo na Nizozemskem

Haag, 3. junija (Tanjug). V Nacionalnem parku Sonebeck pri Arnheimu so slovesno odprli drugo mednarodno kiparsko razstavo na prostem. Na razstavi je nad sto del kiparjev iz 12 držav. Jugoslovanski kiparji Ivan Meštrovič, Toma Rosandić, Kršinić in Vanja Radauš razstavljajo skupno šest del. Razstava bo odprta tri mesece.

Predavanja naših živinodržavnikov v Parizu

Pariz, 3. junija (Tanjug). Na rednem letnem zasedanju mednarodnega urada za zatiranje živalskih boleznih je več jugoslovanskih zastopnikov navedlo izkušnje jugoslovanskih živinodržavnikov pri zatiranju živalskih boleznih. Profesor veterinarske fakultete v Beogradu akademik Cedimir Simić je imel referat, o piroplazmah, docent veterinarske fakultete v Beogradu dr. Relja Katić o uporabi antibiotičnih sredstev proti najljubljim boleznim, živinodržavnik dr. Ivan Zarič iz Zagreba pa o vakcinah proti ardeemu vetru. Navzoči so poslušali referate jugoslovanskih delegatov z velikim zanimanjem ter predavatelje na koncu topla pozdravili.

Zavarovanje pomembnega spomenika narodnoosvobodilne borbe

Uradni list LRS št. 15 z dne 27. maja prinaša naslednjo odločbo: Deloma porušena poslopja dekanijske cerkve sv. Mohorja in Fortunata, župnišča in mežnarije (bivšega prosvetnega doma) in ostanki utrdb na hribu nad trgov Zužemberk in vasio Zafaro po svoji legi najvažnejša strateška točka ob gorjenem teku reke Krke in med narodnoosvobodilnim bojem vojaško najpomembnejša postojanka v vsej Suhi krajini, za katere posest so se bili najbolj sr. diti in krvavi boji v vsem razdobju osvobodilnega gibanja, ključna postojanka za ves Kočevski Rog, zibelko slovenskega partizanstva — se z neposredno okolico zavarujejo kot spomenik narodnoosvobodilne borbe.

IZJAVE DUHOVNIKOV IZ CONE B

Santin zahteva izdajalsko delovanje od duhovnikov v jugoslovanski coni slobodnega tržiškega ozemlja

Tajni sestanek na tržiškem škofijskem ordinariatu — Santin je izsiljeval podpise na že pripravljene izjave in grozil z najhujšimi kaznimi, če ne bi poslušali navodil

Koper, 3. junija. (Tanjug) Dvanaest duhovnikov slovenske, italijanske in hrvatske narodnosti iz jugoslovanske cone STO je izjavilo organom za notranje zadeve kopskega in bujskega okraja, da jih je konec aprila t. l. tržiški škof Santin poklical v škofijski ordinariat v Trstu, kjer jim je dal pisma navodila, kako se morajo vesti duhovniki v jugoslovanski coni STO. Izjave so dali ti duhovniki: Don Brunio Giorgio, dekan v Kopru, Dagri Giuseppe, župnik v Izolu, Fonda Pietro, župnik v Piranu, Kocijančič Alojz, župnik v Kostoboni, Margon Milko, župnik v Truskih, Sibenič Franc, župnik v Bertokih, Kavalari Giovanni, župnik v Bujah, Sosa Giuseppe, župnik v Savudriji, Morbedo Placido, župnik v Novigradu, Menegoni Bruno, župnik v Lovrečici, Lugnani Mario, župnik v Umagu, in Cenati Pietro, župnik v Materadi.

Urad načelnika upravnega oddelka vojaške uprave JLA je izdal v zvezi s temi izjavami sporočilo, v katerem je rečeno, da je škof Santin na omenjenem sestanku poklical duhovnike na odgovornost, ker so demantirali

vesti o domnevnem preganjanju vere in cerkve v jugoslovanski coni STO, ki so jih širili v zadnjem času nekateri krogi v ozemstvu. Santin je zahteval od duhovnikov, da posnemajo zgled pobeglih italijanskih učiteljev, ki so po navodilih vojnega središča CLN v Trstu zapustili svoje službene dolžnosti in odšli v Trst.

Škof Santin je prepovedal duhovnikom kakršne koli izjave o verskem življenju in položaju cerkve v jugoslovanski coni STO. Od posameznih duhovnikov je izsiljeval podpise na že pripravljene izjave o preganjanju vere in cerkve v coni B.

Da bi privolili na podpise, je Santin zagotovil duhovnikom popolno tajnost in izjavil, da bo postal ta izjave tajništvo Vatikana. Po sestanku je Santin še enkrat posamezno klical duhovnike, da bi podpisali izjave. Na tem sestanku je škof Santin prepovedal duhovnikom jugoslovanske cone STO zveze in sodelovanje z oblastmi v coni ter jim zagrozil z najhujšimi cerkvenimi kaznimi, če ne bi poslušali njegovih navodil. Italijanske duhovnike je opozoril, da bi bilo

dajanje kakršne koli izjave o stanju vere in cerkve v jugoslovanski coni anacionalna izdaja.

V sporočilu urada načelnika upravnega oddelka je dalje rečeno, da škof Santin po tem sestanku še naprej pritiska na duhovnike v jugoslovanski coni STO, pri čemer uporablja vsa mogoča sredstva, celo grozila pisma.

Novi tržiški občinski svet

Trst, 3. junija (Tanjug). Glavna volilna komisija je po končanem številu glasov objavila imena 60 izvoljenih članov tržiškega občinskega sveta. Mesta so razdelili na osnovi italijanskega volilnega zakona, po katerem določi stranka, ki ima večino glasov, avtomatično dve tretjini mandatov. Kandidatom irealističnih vezanih kandidatnih list (krščansko demokratska, republikanska, liberalna in socialno demokratska stranka) je pripadlo na ta način 40 mest. Ostalih 20 so razdelili med ostale stranke.

Kako cenijo stare umetnine

Pariz, 3. junija (Tanjug). Konec maja se je začela v Parizu javna razprodaja knjižnice zbirke Gabriella Cognaca, lastnika ene izmed največjih francoskih trgovskih hiš. Za najvišjo ceno, 1.405.000 frankov, je bila prodana izvirna izdaja Racinovih dram. Zbirka starih rezov, ki je poleg drugih vsebovala dela Rembrandta, Dürerja in drugih, je bila prodana za nad 15 milijonov frankov. Samo en Rembrandtov bakrorez so prodali za 1.800.000 frankov. Desetega junija bodo prodali zbirko stare opreme in okrasnih predmetov. Z največjim zanimanjem pa pričakujejo razprodajo zbirke slik, ki vsebuje skoraj sama originalna dela francoskih mojstrov XVIII. in XIX. stoletja, vrednost katerih cenijo nad 500 milijonov frankov.

Protiukrepi oblasti v zahodnem Berlinu

Berlin, 3. junija (Reuter). Britanske čete in enote zahodno-nemške policije so davi blokirale poslopje vzhodnoberlinske radijske postaje, ki leži v središču britanskega sektorja mesta. Vojski so obkolili poslopje z bodečo žico in prepovedali vsak vstop v poslopje. Osebuje radijske postaje, med katerim je tudi neki ruski častnik in 25 vojakov, je bilo sporočeno, da lahko zapusti poslopje, vendar pa se ne bo smelo vrniti. Dve uradni radijske postaje, ki sta s silo hoteli priti v poslopje, sta bili prijete.

Trgovinski sporazum med Kitajsko in Japonsko ne velja

Tokio, 3. junija (Reuter). Zastopnik japonskega ministrstva za zunanje zadeve je danes izjavil, da sporazum o zamenjavi blaga, ki je bil sklenjen pred kratkim med skupino Japancev in LR Kitajske nima zakonske podlage in je čisto propagandna poteza. Neki zastopniki zasebnih trgovinskih trgovci so namreč v nedeljo podpisali z zastopniki Kitajske sporazum o zamenjavi blaga v vrednosti 30 milijonov funtov šterlingov na vsaki strani.

Nadaljnje spremembe v romunski vladi

Bukarešta, 3. junija (Tanjug). Uradna romunska časopisna agencija poroča, da je ljudska skupščina imenovala generalnega tajnika romunske delavske stranke Georgea Deja za novega predsednika vlade. Dosedanji predsednik vlade Petru Groza je bil imenovan za predsednika prezidija ljudske skupščine, ker je dosedanji predsednik Konstantin Iarhon prošil, naj ga oproste dolžnosti, da bi se lahko posvetil znanstvenemu delu.

Zakaj vzgajajo v sovražstvu duhovniški naračaj

Evharistični kongres pod pokroviteljstvom kravega Franca

Leto dni je že minilo po razkritju teroristične organizacije zagrebških bogoslovcev. Pred zagrebškimi sodiščem so več dni mladi obtoženci pripovedovali, kako so v bogoslovju pred svojimi predstojniki prebirali ustaške spise, črpali iz njih gradivo za sovinitivno propagando in za svojo vzgojo v sovražstvu do ljudstva in domovine ter naposled ustanovili teroristično organizacijo. V je po vsej deželi članom ljudskih odborov, za drug in raznih organizacij grozila tudi s telesnim uničenjem.

Ko so obsodili vse mlade teroriste in tudi nekatere njihove predstojnike, so organi oblasti seveda vprašali za obširnega škofa, kaj on misli o takih razmerah v bogoslovju. Škof je zahteval svojo lojalnost. Zakaj ni izpolnjeval svojih dolžnosti o nadzorovanju bogoslovja, sicer ni povedal, poudarjal pa je, da mu niso o razmerah v bogoslovju pravilno poročali, ter da mu premissljujeval, kje bi mogel najti najboljšega človeka za vodstvo bogoslovja.

Škof je dolgo, dolgo premišljeval, nazadnje pa je bil za rektorja imenovan kanonik Janko Penič, ki je bil vsa leta krave ustaške vlade in okupacije urednik Katoliškega lista v Zagrebu, čigar stolpci so bili polni poveljevanja ustaškega režima ter obkrožanja osvobodilnega gibanja. Njegovo imenovanje za rektorja bogoslovja ni samo najboljšo izpričevalo o vrednosti dolgega škofovega premišljevanja, temveč tudi dokaz, da Vatikan sam izbira vzgojitelje duhovniškega naračaja.

Vatikan ne trpi, da bi bil ta naračaj vzgojen v ljubezni do svoje domovine in do svojega ljudstva, ker so mu potrebni ljudje za okrepitev njegove agenture v Jugoslaviji, za podpiranje irredente in vsake sovražne gonje zoper novo Jugoslavijo, ki je po zgledu vseh naprednih držav postavila mejo med državo in cerkvijo.

Zakaj pa ne vzgajajo duhovniškega naračaja vsaj v lojalnosti in v izpolnjevanju dolžnosti do ljudstva in do domovine, ki jih redi, kakor to zahtevajo krščanska načela? Na to vprašanje bi lahko tudi odgovorili, da za tako vzgojno delo tudi niso več sposobni, kajti besede: »Redki so kristjani in katoliški deželah, ki jih je napisal ameriški pisatelj E. Hemingway o Francoski Spaniji, veljajo popolnoma za vse vatikanske postojanke v službi fašist. reakcije.

Da bi bila zveza s fašistično reakcijo še bolj poudarjena, je Vatikan te dni za sedež svoje smirovne konference pod geslom evharistija in miru cinično

Nova uredba o plačevanju z gotovino

Medsebojna plačila med njimi se izvršujejo s prenosi (virmani) z računa na račun. Zdrugice in družbene organizacije imajo lahko tudi računsko knjizico. Državni uradi in zavodi imajo praviloma kreditivne. Banka izvršuje plačila samo po nalogu lastnika računa ali knjizice oz. kreditivna in seveda samo, če ima kritije.

V gotovini se plačujejo: plače, zaslužki in drugi prejemki; odkupljeni kmetijski pridelki (samo pridelovalcem); neposredna izplačila do 3000 dinarjev. Tu je dovoljena izjema: če banka misli, da je bolj smotno drugače, lahko dovoli komitentu plačevanje v gotovini ne glede na višino zneska. Zdrugice lahko izplačujejo v gotovini na svoji blagajni brez omejitve, pač pa morajo delati z banko obračun.

Gotovino za plače in druge prejemke smejo dvigati komitenti izključno le iz banke. Družga plačila smejo izplačevati tudi iz gotovine, ki jo prejmejo na lastni blagajni. Zdrugice smejo tudi plače izplačevati iz lastne blagajne, vendar pa morajo ta izplačila obračunati z banko. Za izplačila v drugem okviru morajo dvigniti gotovino iz tankajšnje banke (na kreditno pismo, kreditiv itd.).

Narodna banka opravlja dalje blagajniško službo za komitente: sprejema od njih gotovino in jim jo daje, kadar jo rabijo, sprejema zanje vplačila in plačuje njihove račune. Krajevne, mestne in zadržne hranilnice tudi lahko opravljajo blagajniško službo za Narodno banko. To službo opravljajo zanjo poleg tega tudi vse pošte. Vsi ti smejo imeti v svoji blagajni gotovino samo do blagajniškega maksimuma, ki jim ga določi direktor podružnice Nar. banke. Vso prejeeto gotovino morajo vsak dan sproti polagati v banko. Zdrugice se lahko sporazumejo z banko tudi na daljši rok do enega meseca.

Konferenca društva političnih emigrantov iz Albanije

Prizren, 3. junija. Društvo političnih emigrantov iz Albanije je imelo v nedeljo v Prizrenu drugo letno konferenco, na kateri so govorili o življenju in delu emigrantov.

Konferenca se je udeležilo 300 delegatov, ki so jih izvolili v središčih, v katerih žive albanski emigranti. Kot gosti so bili navzoči zastopniki društva bolgarskih, madžarskih in češko-slovaških političnih emigrantov, valjške zastopnik CK KP Srbije Dušan Mugaša in predsednik občinskega odbora narodna Klobova in Metohije Ismet Sačiri.

Po objavi resolucije Informburoja je pribežalo v Jugoslavijo 4500 albanskih državljanov — kmetov, delavcev in intelektualcev, ki so se hoteli rešiti terorja. Od leta 1948 so pribežali v našo državo povprečno štiri albanski državljani na dan. Član CK KP Srbije Mugaša, ki je skupno z narodnim herojem Miladinom Popovičem postavil temelje albanske partije dela in organiziral narodnoosvobodilno gibanje v Albaniji, je pozdravil konferenco in dejal, da je bila Jugoslavija vedno za dobre odnose z Albanijo in da bo vedno proti kršitvi njene neodvisnosti, ne glede na to, kakšna vlada bi bila v njej. Prijateljstvo narodov Jugoslavije in Albanije je bila preizkušeno v narodnoosvobodilnem boju, ko so se z ramo ob ramo borili proti italijanskemu in nemškemu fašizmu. O nesebični

predstojanja, katero je dirigent moral uporabiti glede na ostale stavke. Te je interpretiral popolnoma v skladu z njihovim slogom in klasičnem stilu z uporabo bachovskega lokovanja. Zato ni mogel za ta stavek uporabiti drugih, modernejših sredstev, ki so bila v njegovem repertoarju. A tudi tudež, prenatrpan polifoni slog ni bil v prid lahkotni plesni temi. Najlepši je četrti stavek s ostinatim basom, toplo občuteno temo ter lepo izvedeno polifonijo.

Vsa kompozicija kaže resno kompozitno in njegovo stremenje k polifoni smeri, za kar mu služi namerno izbrana tematika. Njegova polifonija grešil zhenkrat se proti duhovitemu pravilu, da so v polifoniji najvažnejše — pavze.

Interpretacija je bila zvočno in tehnično žal nedokona, partitura sama je dinamično zelo skopa in bi jo bilo treba tako kot Bachove partiture dinamično in lokovno natančno predelati ter tematično izbrusiti, za kar dirigentu ni preostajalo časa.

Radovan Govc si je z nepriemerljivo marljivostjo pridobil v letih po osvoboditvi s študijem na akademiji obsežno znanje, s katerim je svoje prejšnje znanje samouka v kompoziciji postavil na trda tla akad. izobrazbe. V kompoziciji »Hima delus, ki je zadnji stavek »Mladinske simfonije pa se tega znanja ni poslužil, najbrž zaradi napačne

NOVICE IZ ZDA

DELAVCI STRAŽIJO UGASLE PEČI

Washington, 3. junija (UP). Vrhovno sodišče ZDA je s šestimi proti trem glasovom odločilo, da predsednik ZDA Truman ni bil pooblaščen zapleniti premoženja jeklarskih družb ne po ustavi, ne po katerem koli zakonu, ki ga je doslej sprejel kongres.

Predsednik ZDA je takoj po odločitvi vrhovnega sodišča ukazal ministru za trgovino Sawyerju naj vrne jeklarsko industrijo zasebnim lastnikom.

Predsednik Združenega sindikata jeklarske industrije v ZDA Phillip Murray je po ukazu predsednika Trumana pozval člane svojega sindikata, naj prično splošno stavko. Murray je prav tako pozval predstavnike družb, naj obnove pogajanja s predstavniki sindikatov. Se preden pa je predsednik kongresa industrijskih organizacij Murray pozval delavce naj prično stavkati, so delavci v mnogih pokrajinah ZDA prenehali z delom in postavili straže pred vhod v tovarne. Bili so namreč že

Delodajalci se pripravljajo na pogajanja — Odmevi v kongresu. — Nov poveljni ameriškega letalstva v Evropi — Truman o splošnih pogodbah z Nemčijo

dlje časa pripravljani na stavko, če bi bila razveljavljena odločitev Trumana, da prevzame jeklarsko industrijo. Murray je izjavil, da razsoda vrhovnega sodišča odvzema delavcem koristi in pravice po kolektivnih pogodbah in da delavcem ne ostane drugega, kot da prenehajo delati.

Lastniki ameriške jeklarske industrije so sporočili, da so pripravljeni pogajati se z delavci. John Stephens, podpredsednik družbe »United States Steels« je izjavil, da bi radi delodajalci spor čimprej uredili.

V amerškem kongresu so republikanski poslanci sprejeli razsodo vrhovnega sodišča z velikim zadovoljstvom, demokratski poslanci pa poudarjajo, da bi moral ameriški kongres izdati zakon, ki bi ga bilo mogoče uporabiti v primerih, kakršni je spor v jeklarski industriji, ter menijo, da bi moral predsednik ZDA pozvati delavce, naj ne prenehajo delati, dokler kongres ne sprejme takšne ali drugačne odločitve. Vsi poslanci brez izjeme poudarjajo, da je položaj zelo resen.

Predsednik ZDA Truman je imenoval večeraj generalnega podpoveljnika Laurisa Norstada za poveljnika ameriških letalskih sil v Evropi.

Predsednik ZDA Truman je večeraj priporočil ameriškeemu senatu, naj začne brž ko mogoče preučevati splošno pogodbo z Zahodno Nemčijo in nove protokole o jamstvih, ki jih daje organizacija Atlantskega pakta državam članicam evropske armade. Truman je izjavil, da bo vse te pogodbe neločljiva celota.

Nova indokitajska vlada

Saigon, 3. junija (AFP). Bao Daj je poveril mandat za sestavo nove vlade dosedanjemu ministru za notranje zadeve Nguen van Tumu. Predsednik nove vietnamske vlade, ki je znan po svojem profrancoskem razpoloženju, je izjavil, da bo njegova vlada skrbela za povečanje vojnih operacij proti Ho Si Minhovim silam.

Pogajanja v Pan Mun Jomu

Pan Mun Jom, 3. junija (AFP). Na današnjem sestanku v Pan Mun Jomu niso dosegli nobenega napredka. Obe strani sta ostali pri svojih stališčih glede zamenjave ujetnikov. Na vztrajno zahtevo severnokorejske delegacije bo prihodnji sestanek jutri.

Simfonični koncert novih del sodobnih slovenskih skladateljev

II. O delih in izvedbi

Od skladateljev Cigliča, Gobca, Preka in Ramovša pravzaprav nobeden ni sodoben. Ciglič je sodobnosti najbližji, Ramovš se samo delno poslužuje sodobnih sredstev, Gobec in Prek sta pa v teh dveh skladbah stilno nekje daleč nazaj v preteklosti. So pa to štiri diametralno nasprotna osebnosti, od katerih bi najprej imenoval Zvonimirja Cigliča. Ta je pri »Simfoniji«, svojem simfoničnem prvencu (prvenci so bile vse skladbe tega večera), pokazal najvišjo raven med njimi. Prvi stavek simfonije (Preludij) že pokaže vse značilnosti kompozitnika: v melodiji je novomantik in impresionist in to melodiko tudi v instrumentaciji podpre z barvitostjo, iz katere se naprej izljuje zelo pogosto uporabljena »stuttia« — zvok, ki ga dobi s paralelno akordiko v širini vsega orkestra. Tematika je nemirna, večkrat zgrajena iz kratkih, bolečnih motivov, ki se stopnjevale razvijajo ali pa sekvenčno ponavljajo, s čimer doseže kompozit napete gradacije. Trije motivi prvega stavka, vsi bolečni, se nekaj nenadno zaključijo s plesno-ritmičnim koncem, ki sam ni dovolj močan, da bi preobrazil mirni zna-

čaj stavka v nekaj allegro. Tak allegro pa ni bil nujen glede na zgodbo spletenih drugih stavkov (Andante molto sostenuto), ki zaradi istega tempa, kot ga ima večina prvega stavka, ne deluje kot kontrast, ki je v gradnji simfonije potreben. Ker se začneja tudi tretji stavek s kar dovolj razsežnim počasnim delom, se izkaže prevladovanje počasnih delov kot slaba stran te simfonije, ki ima samo en hiter stavek, pa tudi ta nima nepretrganega zaleta.

Drugi stavek je v simfoniji najboljši ter kaže v tematiki drug način strukture kot v prvem stavku. Tematika je široko razpredena in sama v sebi nepeta. Glavna misel v angleškem rogu in čelu, ki se na koncu ponavlja v preritimizirani obliki, daje poleg bogato modulirane tretje teme bistveni značaj temu lepo izoblikovanemu stavku. Njegov učinek bi bil še večji, če bi našel v robnih stavih več kontrasta.

V zadnjem stavku obdela skladatelj kot uvod kratko nakazano glasbeno misel iz prvega stavka, nato pa prinese orientalsko pobarvan plesni motiv. Druga tema, še v plesnem ritmu, a v izrazu umirjena, je originalna in lepo zveni, poseb-

no kadar je instrumentirana solistično, medtem ko izgubi v akordični postavi na svojstvenosti. Tudi srednja tema, ki jo uvede robusten unisono v godalnih in dušenih trobilih, je originalno iznajdena in tvori lep vsebinski in ritmični kontrast k prejšnji tematiki. Osrednji del stavka tvori široko postavljena uvodna tema stavka v trobilih, ki prinesejo višek in prehod v reprizo. Ta je osvežena z interesantnimi ritmičnimi in instrumentalnimi variantami tematike in ima samo eno hibo, da izgubi zaradi prekratkega citata presto-teme po široki izpeljavi počasni melodiji značaj tega edinega hitrega stavka. Vse delo kaže mnogo smisla za simfonično ustvarjanje, mestoma kar originalno invencijo, resno tehnično znanje in je samo v instrumentaciji premalo prekontrolirano pri uporabi vsega orkestra.

Dirigent Cipci je v to delo vložil največ truda in ga kljub kratkemu času še precej zadovoljivo izoblikoval. Občutil sem pa, da mu orkester ni pomagal z individualnim študijem, kar je pri tako zahtevni partituri nujno, tudi kadar je za študij dovolj časa na razpolago. Cipci si je s pogostimi izvedbami novih del pridobil oster občutek za plastično izvedbo kompliciranih partitur, ter doseza s tem tudi logično gradnjo posameznih stavkov. Pri nekaterih stopnjevanjih je bilo očito, da ga ovirajo nezadostna tehnična pri-

pravljenost orkestra, ki bi mu omogočila jemati brez skrbi ostreje tempe. Drugi stavek je bil razen nekaj mest, ki so bila v violinah intonarčno in tudi notalno nečista, lepo muziciran, tretji stavek, ki tehnično ni preveč zahteven, je imel v hitrih odstavkih mnogo poleta in ritmične ostrine, v triju pa mnogo izraznosti ter zvočne lepote. Ramovšev »Divertimento« v petih krajših stavih je kompozicija, v kateri ni iskal kompozitnik v toliko originalnosti kot prehoda iz območja del, katera snujejo mladi kompozitisti se v duhu profesorjevih navodil, do lastnih skladb. Jasen vpliv Osterčeve šole se čuti v polifoniji, ki koleba med tonalnim, predklasičnim in med mestoma linearno svobodnejšim stavkom, ki se ne ozira na sozvočja. V tem vidim glavno pomanjkljivost dela, v katerem bi se skladatelj moral odločiti ali za klasičnem ali za novoklasičnem, ki je zgrajen na čisto drugačnih harmoničnih principih.

Tematika, ki daje v začetku slutiti nekakšno naslonjenost na folkloro (prvih osem taktov), postane pozneje neosebna in sicer v prvem, četrtem in petem stavku vivaldijevska, v drugem stavku pa se približa tipu pastoralnih tem baročne dobe. Samo v tretjem stavku je z uporabo petdelnega ritma dosežena originalna tematika, ki je tudi melodično sodobnejša od ostalih. Z značajem tega stavka pa se je ostro bila klasična in-

stavljena iz drobcev, med katerimi je nekaj dobrih, a nesimfoničnih zamisli, mnogo pa tudi neoriginalnih, na literaturo kažočih melodij, ki se jih pa skladatelj ne zaveda, ker bi jih sicer izločil. Če znače simfonijo s trikratno ponovitvijo znanega motiva in jo po točno osmih taktih zaključijo s kadenco, je že jasna perspektiva vse simfonije, ki je v mnogih delih gredena iz osmerotaktikov. In to je proti glavnemu principu simfonične gradnje.

Če se bo Prek odločil za manjše oblike in bo tudi pri teh pazil na originalnost melodike, ni izključeno, da nam bo dal kvalitetsnejša dela, kot je ta simfonija, za katero so mu manjkale predispozicije.

Dirigent Cipci je dal delu dostojno obliko, za nekaj posebno nerodnih mest bi bil kot star praktik lahko nasvetoval mlademu kompozistu primerne rešitve glede instrumentacije. Občinstvo je z zanimanjem in odobravanjem sprejelo vsa štiri dela, seveda ne vseh enako, a predvsem moramo konstatirati, da tistega škandala, ki ga je uprava SF pričakovala, ni bilo. Publiko ve, kaj more in sme pričakovati od mladih tvorcev, saj tudi med poetiki in dramatikami najdemo redko stopnjenega poeta ali dramatika, kar je tudi sprito redko posejanih velikih talentov razumljivo.

Dr. Danilo Svara

Kuga v Podsvetju

Pred stoletji je morila v Podsvetju huda kuga, ki je prizadejala Podsvetčanom veliko zla in škodo. Točno tri sto let po začrti veliki kugi se ta grobarica spet pojavlja, se vse hujša je, kot je bila takrat. V Podsvetju je prišla kuga z novim imenom: nesloga prepir, sovražnost, borba posameznikov za stolce, za oblast v občini in zadrugi. Vse to pa izpodkopava enotnost Podsvetčanov, ruši ugled naše ljudske oblasti in političnih organizacij v tem prijaznem kraju.

O tem je naš list 10. aprila že nekaj zapisal: »V Podsvetju ni novega«. Toda od takrat je v Podsvetju še marsikaj novega. Saj po našem članku, ki je prešenetil oblastnike v Podsvetju kot strela z jasne nebe, se je tu še marsikaj spremenilo. Tudi mnogo novega je še prišlo na dan. Članek v Poročevalcu je jasno pokazal, da je nekaj gnilega v deželni podsvetju.

Partijska organizacija v vasi se je prva otepla te gnilebe in odstranila iz svojih vrst tisto, kar tja ni spadalo. Diktatorski kralj Podsvetja, gospodovinski sekretar osnovne partijske organizacije, podpredsednik zadruga, član plenuma okrajnega ljudskega odbora itd. gostilničar Simon, ki je bil izključen iz partijske organizacije, ki mu je bila le krste za njegovo gospodarstvo v Podsvetju. Tudi Ernest Kos, prejšnji predsednik in se sedanjim upravnik kmetijske zadruga je samo dobra dva meseca vedril pod plaščem člana Partije. Tudi njegova so zavedni partiji v Podsvetju izločili iz svojih vrst za njegove grehe med vojno in po njej in ker ga še danes vedno ljudje v Podsvetju sovražijo kot človeka, ki gleda le na svoje koristi. Zato je bila Partija pač premalo budna, ko ga je sprejela v svoje vrste. Saj partije mora biti predan borec za pravice delavskega razreda, vedno pripravljeno na žrtve in samopromagovanje v naši veliki borbi za ohranitev neodvisnosti in izgradnjo socialistične domovine. In to Kos ni bil, in to Kos tudi nikdar ne bo. Tretjega pajdaša iz družine oblastnikov v Podsvetju, nekdanjega predsednika KLO Klobaso, ki pa je bil vedno le lutka v rokah prvih dveh, pa je partijska organizacija ostro posvarila, kako mora delati predstavnik ljudske oblasti.

Ze drugi dan se je to razneslo po vsej Podsvetju in bližnjih vaseh. Ljudstvo je ta ukrep Partije odobravalno in se oddahnilo.

Kdo je reakcija?
V gostilni pri Simončiču je živahno. Pivci so glasni, zato pa je večji mir v kuhinji, kjer sloni za pečjo gospodar. Celo se mu je nagubalo, odkar je bil tako nesramno odzagan, odkar ne more več tako odkrito samozvano gospodariti v Podsvetju. Reakcija, reakcija, dela vse to. Ta prokleta reakcija, stisne skozi zobe, če ga človek pobara po novicah.

Ernest Kos pa se še vedno spreha po zadrugi. Samo nje velja odslej vsa njegova skrb. Tu je ostal še upravnik. Ostala mu je tudi še funkcija sekretarja OF, toda pri Fronti se ne bo več gnal. To pa je spet kriva reakcija. Ti Preskarji so skuhali vse to v Podsvetju! Z divjo jezo gleda Kos v dolino na neometano Preskarjevo hišo.

Pred hišo pa kosi Preskar travo ter se z večjo jezo razmišlja o Kosu, Simončiču in Klobasi: »Taka svinjarija. To je reakcija, reakcija,« pove prišlecu, ki hoče zvedeti resnico o Podsvetju še z druge strani, na kateri so kmet Preskar, bivši trgovec Sotovešek, novi sekretar Zveze borcev Vimповšek in še nekaj ljudi. Pri teh zveš toliko debelih in kosmatih čez Kosa, Klobaso in Simončiča, zadrugo in občino. Res pa je tudi, da nekaj tega drži. Kakšno stvar pa tudi radi malo napihnejo, toliko, da se pač nimajo prav. Tako mi je tudi Preskar pripovedoval, sicer na zelo pretkan način, češ da se sliši po Podsvetju, da je tajnik občine

Polšak popolnoma nesposoben človek (na okraju v Krškem pa so ga imeli za dobro moč). Za vodstvo zadruga pa bi bil nad vse pripraven, boljši in pravičnejši, nekdanji trgovec Sotovešek. In ob teh predlogih in opravljanih se mi je nehote vsilila misel, da se tudi ti ljudje borijo za mesta v občini in v zadrugi v Podsvetju.

Ni treba biti dolgo v Podsvetju pa že jasno opaziš, da se tu bi-jeta dva tabora za svoj obstoj. Vsakdo bi hotel imeti glavno besedo. Vsak hoče biti na vrhu. Vsak pravi, da je resnični predstavnik ljudstva!

Stara davčna komisija v novi uniformi

Pred zidanicami tečejo na toplem soncu ob nedeljskih popoldnevih zanimivi razgovori med kmeti. Če človek pritakne uho, zve kaj mislijo ljudje v Podsvetju ter kako gledajo na stvari, ki se dogajajo v vasi. Članek v Poročevalcu jih je razgibal. Toda v njih je še vedno ostalo nekaj tiste boječnosti, ki zavira že nekaj let sproščenost ljudstva v Podsvetju.

Krajevni ljudski odbor in njegova davčna komisija, ki je pri davkih posebno rada zašla ma-le kmete, sta sicer šla po vodi, toda ostala je občina in na njej za podpredsednika Klobaso. V novem občinskem odboru so tudi vsi člani prejšnje davčne komisije s kmetom Sikovškom na čelu. V občinski odbor so prišli ljudje, ki še danes sami pritrjujejo, da so male kmete sorazmerno bolj obremenili z davki kot velike, in sicer zato, ker mali kmet ima denar, ker gre še drugim na delo in zasluži. Torej naj bi tisti, ki je garal velikemu kmetu in pri tem zaslužil nekaj fickov, plačal še večji davek namesto bogatega kmeta.

Pravično razdelitev davka bivše davčne komisije si lahko ogledamo na treh primerih. Kmet Hinko Bezenšek, ki ima 10,87 hektara zemlje in od tega 2,04 hektara njiv, 0,30 hektara vinograda 4,63 hektara gozda ter redi 6 glav govedu, je moral plačati za lansko leto 20.445 din davka. Za leto pa 7000 din na račun prve, in 7.600 din na račun druge akontacije. Sedanjim odbornikom občine in bivši član davčne komisije Stanko Sikovšek pa ima 14,93 hektara zemlje, od tega 2,16 hektara njiv, 0,36 hektara vinogradov in 1,84 hektara gozda. Zivine ima prila-jljene: 6 govedi in enega konja ter redi 6 prašičev. Za leto 1951 pa je plačal davka le 17.378 dinarjev. Za leto 1952 je plačal na račun prve akontacije 5.000, na račun druge pa 5.500 dinarjev. Vsak bog ima pač vedno k sebi obrnjene roke!

To pa ne bi mogli trditi za primer Viktorja Preskarja, ki ima 16,94 hektara zemlje in od tega 2,10 hektara njiv, 0,95 hektara vinogradov, 10,51 hektara gozda — Davka je plačal z 20. odstotno olajšavo le 10.304 dinarje. Za Preskarja človek ne bi mogel reči, da je bil povezan z davčno komisijo, nasprotno, vedno je kritiziral njeno delo in se pritoževal nad previsoko odmerjenim davkom. »Nasproti drugim je imel Preskar izredno nizek davek. Če bi mu zložili več, pa bi se stokrat pritožil,« tako utemelji to še danes bivši predsednik KLO in sedanjí podpredsednik občine Klobaso. Zato pa so plačali več davka manjši kmetje! To je logika podpredsednika Klobase.

In s takimi dejavnosti so ti ljudje izpodkopavali ugled ljudske oblasti in tudi množičnih organizacij v Podsvetju. Kdo bi se po vsem tem še čudil Bezakovemu Stanku, ki je ob nekem razgovoru pohvalil novo učiteljico Kranjčevico: »Dobro, pošteno učiteljico imamoc.«

»Saj je partijka«, mu je drugi odvrnil. »Kaj, partijka?« ga je začudil Stanko. »Ne, tega se ne verjamem. Je preveč poštena!« Tako gledajo ljudje v Podsvetju na Partijo, saj so bili navajeni doslej gledati Partijo v Si-

moničju, ki ni nikdar pozabil pridati v svojem zapovedovalnem tonu, da je partije in za celo sekretar Partije. Mnogo pa so Podsvetščani sami krivi, da so pustili, da se je vse to dogajalo v njihovi vasi. Ljudstvo Podsvetja, ki je bila v narodnoosvobodilni borbi med najbolj zavednimi v vasi v teh krajih, je samo poklicano, da obvaruje ugled ljudske oblasti, Partije in ostalih množičnih organizacij v svoji vasi.

Sestanek, ki je še pogolobil sovraštvo

Svinjarja, teror je hujiš kot pod Hitlerjem! Kje je denar z veselice? Kje je denar od Iger? Zakaj so bili visoki davki? Kje je prašič? V takem vzdušju je potekal zadnji sestanek Zveze borcev v Podsvetju. V glavnem pa sta imela besedo Preskarjev Viktor in Lizika.

V začetku je šlo vse bolj umirjeno, ko so sprejemali nove člane. Toda ko se je Lizika pri-glasila za Zvezo borcev, je v sobi zavrsalo. 50 moških in žensk se je zganilo. Lizika pa je navajala, da je bila od 6. maja 1941 po zaporih, 1944. leta je odšla v partizane. Nato je bila s svojim možem med prvimi članj Zveze borcev v Podsvetju. Toda pred štirimi leti so ju izključili, kar avtomatično.

»Lizika, saj dobro veš, zakaj sta bila izključena iz Partije, zato sta tudi letela iz Zveze borcev.« Tu je prekinil predstavnik okrajnega odbora Zveze borcev. Toda Lizika je to pre-slišala. Nobeđen ne poslušala rad svojih starih grehov...

Isto je bilo tudi pri podovnem sprejemu Preskarja. Nato pa se je začela diskusija. Kaj diskutija, prepri! Preskarja sta napadala Simončiča: »Bil si diktator, funkcionar, ki je odločil sam o vsem!«

»Ne. Diktator nisem bil, toda saj veste, alkohol dela vse.« se je skromno opravičeval nekaj mogočni gostilničar Simončič. Tam iz zadnje klopi pa je nekdo odpral: »V pijanosti si nam tudi dajdal davke. Zato so bili tako pravični!«

Preskarja pa sta napadla še Klobaso. Toda ta je že stisnil Boris Kuhar

rep med noge in neopazno izginil iz šolske sobe. Nato sta se spravila še na Kosa. Medtem pa se je oglašalo še več glasov: »Kaj se pripravite, podajte si roke. Mir in sloga naj vladata v Podsvetju.« Preskar pa je še naprej gospodovhalno kričal: »Zakaj bi ne bilo več ljudi v davčni komisiji. Nov odbor Zveze borcev zahtevamo, da pride-mo v njega tudi pravi borci!«

»Gremo,« so predlagali ljudje, in že začeli odhajati. Nazadnje staja siva edino Kos in Preskar v laseh. Med zadnjimi sta se sama zmerjajoče prerinila skozi vrata.

Kako dolgo bo še zadruga samo nepoštena trgovina

Trgovski odsek kmetijske zadruge Podsvetja pošlje primer-no dobro. Izbirna blaga je zadostna, cene primerne in so celo nižje kot v sosednjih zadrugah. Kmetijske pridelke kupuje za-druga celo nekaj višje kot drugo-g. — Je li to resnica? Ne, to je samo poročilo revizorja OZK, ki je delal v zadrugi revizorju. Ne vem, kako se bodo s tem poročilom strinjali zadrugi-sti. Saj je o zadrugi med ljudstvom toliko kritike. Tudi to je človeku nerazumljivo, če je že v zadrugi takšen red in če so cene tako primerne, zakaj potem toliko zadržnikov hodi rajši kupov-at v oddaljenem Kozje ali Seno-vo, zakaj si ljudje tako želijo še eng trgovine ter z jezo za-bavljajo nad neobdelano zemljo zadružne ekonomije. Koliko bi lahko imeli zadrugi korist, se te zemlje, saj bi tu lahko pridobi-vali dobra semena. Toda vse te stvari bodo pač premislili še sami Podsvetščani ter glasno in odločno povedali, da že hočejo enkrat v Podsvetju red in mir ter zadrugo, ki jim bo tudi kaj koristila.

Popravek
V včerajšnjem članku iz Fran-cije »Belele starega in novega prijateljstva« je tiskarski škraf v 8. vrsti petega stolpca nepra-vilno zapisal: »ne da bi sice od-klonili moskovsko politiko, na-mesto pravilnega: ne da bi sicer odobraval moskovsko politiko.«

Nogometna reprezentanca pride v Ljubljano
Nogometna zveza Jugoslavije je včeraj sporočila Nogometni zvezi Slovenije, da se bo naše olimpijsko moštvo do odhoda v Helsinkí pripravljalo v Ljubljani, kjer bo tudi tekmo za trening z inozemskim klubom. Nogometiški bodo nastanjeni v hotelu Bellevue, trenirali pa bodo na Igrišču Železničarja in Odreda. V Ljubljano pridejo po tekmi v Norveško, ki bo 25. t. m. v Zagrebu.

Jugoslavija druga v Bruslju
V Bruslju se je končala mednarodni nogometni turnir, na katerem je sodelovalo osem državnih reprezentanc poštbrozvojnih uslužbencev. V finalni tekmi sta se srečali jugoslovanska in italijanska reprezentanca. Po naj-ljepsji in najbrutalnejši igri vse-ga turnirja je zmagala Italija 2:1 ter s tem osvojila prvo mesto. Jugoslavija pa se je plasirala na drugo. V polfinalu je Jugoslavija premagala reprezentanca Francije 2:1.

Naši plavalci za dvoboj s Francijo

Po izbranih tekmovalnih v Vev-čaj je strokovna komisija pred-lagala plavalni zvezi Jugoslavije sestavo naše reprezentance za dvoboj s Francijo, ki bo 7. in 8. junija v Parizu. Zveza je pred-log sprejela in tako bodo našo državo zastopali naslednji: MOSKI: 100 m: Škanala, Mihajlov; 400 m: 1500 m: Stevanovič, Zuvla; 100 m hrbtno: Škanala, Finel; 200 m prsno: Trojanovič, Barbieri; 4x200 m prosto: Steva-novič, Frankovič, Jäger, Karau-lič; skoki: Dobrin, Porenča; wa-terpolo: Kovčič, Amšel, Stakula, Bakašun, Brajevič, Matulič, Vuk-senovič, Kurtin, Ivkovič, Ježič, Radonjič in Brainovič; ZENSKE: 100 m hrbtno: Lustin; 200 m prsno: Lustin; 4x100 m prosto: Arene, Jany, Vouaux, Lusien; skoki: Moreau in Aubert.

Naše reprezentanca pojde na pot jutri zjutraj iz Ljubljane. 400 m prosto: moški in ženske, 200 m hrbtno: moški in ženske, 100 metrov hrbtno ženske in 4x200 m prosto moški. Oba dneva bo tudi tekmovalje v skokih in water-polu. V soboto se srečata A re-prezentanci, v nedeljo pa B re-prezentanci Jugoslavije in Fran-cije.

Sportne zanimivosti v kratkem

Mednarodna rokometna federacija je sklenila, da bo represen-tacija Jugoslavije sodelovala na svetovnem prvenstvu v primeru, če kateri izmed prijaviteljnih drž-av ne nastopijo.
Na mednarodnem prvenstvu Ni-zozemske v namiznem tenisu je v polfinalni igri posameznikov Francoz Roothoft premagal V. Harangoza 3:1, Anglež Bergmann pa je v četrtfinalu izločil Dol-lanarja. V igri parov sta Harangoz in Dolinar v polfinalu premagala

Roothofta in Lanskyo, v finalu pa sta bila premagana od angle-ske dvojice Bergmann, Barna, in Andrej.
Odraboji ljubljanske IIRije so za prvenstvo ljubljanske cone premagali v Radovljici domačega Prešerna 3:2.
Kegljski dvoboj med Ilirijo in Kranjem je v dvokolenem sigo-ru se končal z zmago ljubljans-čanov v razmerju 2007 : 1952.
Na teniškem turnirju v Parizu je avstralska dvojica Sedgman in MacGregor v finalu premagala Američana Savitta in Mulloya s 6:3, 6:4, 6:4.
Drugi najboljši rezultat v Evropi pri skokih v višino je dosegel romunski atlet Soeter, ki je sko-čil 202 cm.
Sabljaska sekcija Krma poziva vse svoje bivše člane ali udele-žence začetniških tečajev, da vr-nejo klubu orožje in opremo.

V REVIRJIH JE ZAŽARELO

V CAST 3. OBLETNICE OF SLOVENIJE
Naslednji dan smo taborniki na Zeb-ljevem hribu, kamor smo zvalili Pevca Končija, ki nam je priskrbel obveščevalne podatke. Zvečer smo se razleži na vse vetrove z nalogo, da svedeano proslavimo 27. april, praznik ustanovitve OF Slovenije.

Na večer pred praznikom OF smo se povzpeli na vrh Zebljevega hriba. Na vidno mesto smo znesli dračja in ga na noč sezgali. Ko je visok plamen švignil proti nebu, smo oddali še čast-no salvo. Toda naš kres ni bil edini, ki je manifestiral triletno us-tanovitve OF na revirskih hribih. Kresovi so goreli tudi drugod po vsej Stajerski in vsej uporni Sloveniji.

Veselo prepevanje partizanskih bor-cov na Sv. Planini, Kolku in Kalu, na Mrzlici in Cemešeniški planini je odmevalo v dolino, polnilo srca naših ljudi z borbenim poletom in duhom upornosti ter vzemirjalo krvave oku-patorske rableje.
Na dan 27. aprila smo vsi revirski partizani taborniki v Ravnah, kjer smo na svečan način počastili tretjo obletnico OF Slovenije. Nato smo se

SINDIKATI, KNJIŽNICE, USTANOVE,

nudi se vam izredna prilika, da izpolnite knjiž-nico s petimi kvalitetnimi knjigami Pršerovne knjižnice, za katero boste dali samo 250 dinarjev

Ko je prišel v čakalnico, je bilo tam mnogo bolnikov, tako da bi dolgo ne prišel na vrsto. Toda čas, nalo-ga! Mlinar se je zato začel zvijati in stokati, da ga je zdravnik vedl naprej. Ko je ležal na operacijski mizi, mu je pomolil pismo.
»Ob devetih naj me čakajo!« je odgovoril dr. Jože in Mlinar je zdrava odšel domov. V tabornišku nam je pre-šerno razlagal kako je igralo.
Kot bi s pajčolanom zakril okno, se je začelo mračiti. Trboveljska in Hraštniška četa sta odšli v dolino mobilizirati nove borce, kakor je bilo dogovorjeno. Z Janezovo patroljo smo odšli v sotesko proti Godnovemu mli-nu, v čigar bližini smo postavili dve zasedi. Onim pri Hraštniku sem pre-povedal streljati na motorno kolo, s katerim naj bi se — kot je bilo spo-ročeno — pripeljal Jože.
Okrog devete ure, ko je bila že gosta tema, sem opazil v smeri Hraštniška sij reflektorja. Slepeča luč se je bližala naši zasedi na cesti pod Sv. Katarino. Takrat sva z Janezom skočila na cesto, ne da bi zagotovo vedela kod prihaja, in zaustavila mo-torno kolo, s katerim se je pripeljal dr. Jože Dolanc. Povedal je, da pride tudi prijatelj.
Kmalu za njim se je pripeljal tudi dr. Henrik Slokan in povedal, da želi čimprej od onod, ker je prehitel nemško patroljo. Zato sem določil ne-kaj borcov, ki so pomagali nositi tež-ke nahrbtnike zdravnika, v katerih so bili medicinski instrumenti in zdra-vila.
Vitanar Tone - Antonosko, kot komandant Stajerskega bataljona VDV, Sv. Planina v juliju 1944.

tudi druga patrolja Nemcev pobegnila proti Hraštniku. zato smo motorni kolesi polni z bencinom in ju zažgali. Ko je bila dolina od ognja razsvet-ljena, smo zapeli in oddali salvo stre-lov proti Sv. Katarini.

Pri kmetu Slokanu v Ravnah smo se zbrali. se nekoliko okrepčali — zdravnik Slokan si je preobvezal rano, je imel pred dnevi operacijo na nogi — in proti jutru odrinili na Kal.
Z dnem se je vrnila iz Trbovelj tudi Maljeva patrolja s 27 novinci, ženami in otroki, ki so bežali pred okupatorjem. Tudi Stajerc se je vrnil iz Hraštnika, od koder je pripeljal dva ducata mobilizirancev.

Odražjali smo na Sv. Planino, od koder sta na večer 28. aprila Mali-jeva in Janezova patrolja spremljali 56 novincev, zdravnika in civile v Moravško dolino ter jim pomagali nositi opremo.

KAKO SMO CAKALI STEINDLA
Zvečer 30. aprila smo zamiralni transformator v Dolu in od tam smo se vrnili na Kal k »Materici«. Tam me je čakalo pismo Maljevega zaup-nika v Trbovljah, ki nas je obvestil, da pride 1. maja v Trbovlje znani nacist Steindl.
To bo dobra akcija za proslavo 1. maja.

Kakih dvajset metrov je imel avto še do hoda, ko sem zavpil:
»Ogenj! in zareglajo je.

Kmalu zatem smo zasilili, kako se je naša zaseda pri Sv. Katarini uda-ri-la z žandarji. To je bil vzrok, da je

Bili smo nestrni. Brenje avtom-bila je postajalo vedno glasnejše in končno se je na ovinku pokazala siva samohodna pošast.